

2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu iflas erteleme hükümlerinin değerlendirmesi

Hukukçu olarak bana ifade ettiği anlam farklı olsa da, piyasadan, özellikle alacaklı durumda olan taraflardan edindiğim izlenim , iflas erteleme adeta bir moda akımı gibi yaygınlaşarak , alacaklıları mağdur eden bir uygulama halini aldığı yolundadır.

Avukat Volkan Erel

A lacaklı taraflar çok doğal olarak kendilerinin üzerlerine düşen tüm edimlerini ifa etmiş olmalarına rağmen herhangi bir riskten evvelce haberdar edilmeksizin alacaklarını tahsil etme imkanlarının engellenmesini kendileri açısından kendilerine yapılmış bir haksızlık olarak algılamaktadırlar. İflas erteleme şartları, riskleri ve sistemi bakımından İcra ve iflas yasası hükümlerini

incelemenin bu anlamda faydalı olacağı kanaatindeyim. Uygulama yasanın 179 179/a ve 179/b maddesinde belirlenmiştir.

"MADDE 179 - (Değişik madde ve başlığı: 4949 - 17.7.2003 / m.49) Sermaye şirketleri ile kooperatiflerin borçlarının aktifinden fazla olduğu idare ve temsil ile vazifelenirilmiş kimseler veya şirket ya da kooperatif tasfiye halinde ise tasfiye memurları veya bir alacaklı tarafından beyan ve mahkemece tespit edilirse, ön-

ceden takibe hacet kalmaksızın bunların iflasına karar verilir. Şu kadar ki, idare ve temsil ile vazifelendirilmiş kimseler ya da alacaklılardan biri, şirket veya kooperatifin mali durumunun iyileştirilmesinin mümkün olduğuna dair bir iyileştirme projesini mahkemeye sunarak iflâsın ertelenmesini isteyebilir. Mahkeme projeyi ciddi ve inandırıcı bulursa, iflâsın ertelenmesine karar verir. İyileştirme projesinin ciddi ve inandırıcı olduğunu gösteren bilgi ve belgelerin de mahkemeye sunulması zorunludur.

Mahkeme, gerekli görürse idare ve temsille vazifelendirilmiş kimseleri ve alacaklıları dinleyebilir. İflâsın ertelenmesi talepleri öncelikle ve ivedilikle sonuçlandırılır."

BORÇLARININ AKTİFİNDEN FAZLA OLMASI ŞEKLİNDE İFADE EDİLEN DURUMLA İFLAS ERTELEME İSTEYEN BAKIMINDAN BAŞVURUNUN SON DERECE RİSKLİ

Madde içeriğinden anlaşılacağı üzere iflâsın ertelenmesinin ön şartı, zaten erteleme isteyeninin aslında iflas halinde bulunmasıdır diyebiliriz. Borçlarının aktifinden fazla olması şeklinde ifade edilen bu durum aslında iflas erteleme isteyen bakımından başvurunun son derece riskli olduğunu da izaha yeterlidir. Erteleme isteyen Mahkemeye kendisinin borçlarının aktifinden fazla olduğunu bildirerek neticede erteleme talebi kabul edilmez ise hakkında iflas kararı verileceği bilinciyle

hareket etmektedir ve ancak bu durumun ortadan kaldırılmasını teminen ciddi ve inandırıcı bir projesi olduğu iddiasındadır. Durum ve proje erteleme isteyeninin tek taraflı beyanı ile kabullenilmemekte Mahkeme hem durumun gerçekliğini hem de projenin inandırıcılığını tetkik etmektedir. Buradan hareketle alacaklıların algılayışlarına ilişkin tespitimize dönersek, erteleme başvurusu olması ve olmaması arasındaki farkı değerlendirmemiz gerekecektir. Evet alacaklı taraf üzerine düşen tüm yükümlülüğü yerine getirmiş durumdadır, kendisine evvelce bir risk iletilmemiştir, bu ticarete dayanarak kendi tahsilat ve ödeme düzenini kurmuştur ve şimdi kendi hatası dışında bir nedenle sıkıntı yaşayacaktır ancak, erteleme başvurusu olmasaydı ticareti sıkıntısız ve eskisi gibi devam etmeyecek, muhtemelen karşısında muhatap olarak iflas masası olacaktır. Alacağının bir

kismini veya tamamını alamayacaktı ve bunun belirlenmesi de yine zamana yayılan bir durum olacağından mevcut algılayışından daha kötü bir algılayış içinde olacaktır. Erteleme talebi ile aslında borçlu borçlarına sahip çıktığını belli şartları sağlayabileceğini ve bunu sağlamak için vade istediğini ileri süren durumundadır. Buraya kadar iflas erteleme talebinin borca batık borçlularca gerçekleştirilmesinin alacaklılar bakımından iflas etmelerinden daha iyi bir alternatif olduğu hususunda sanırım bir tereddütümüz yoktur. Ancak ileride inceleyeceğimiz maddelerle bundan sonraki aşamaları da değerlendirmemiz gerekir.

İFLASIN ERTELENMESİ İSTEMİNİN ARDINDAN MAHKEMENİN ALDIĞI ÖNLEMLER

MADDE 179/a - (Ek: 4949 - 17.7.2003 / m.50)(Değişik: 6103 - 14.1.2011 / m.41/2-i / Yü-

rürlük / m.43) Mahkeme, iflâsın ertelenmesi isteminde bulunulması üzerine, envanter düzenlenmesi ve yönetim kurulunun yerine geçmesi ya da yönetim kurulu kararlarını onaylanması için derhal bir kayyım atar; ayrıca şirketin ve kooperatifin malvarlığının korunması için gerekli diğer önlemleri alır.

ERTELEME TALEBİNİN MAHKEMECE KARARA BAĞLANMASI

Kayyımın atanmasına ilişkin karar, kayyımın mahkemece belirlenmiş görevleri ve temsil yetkisi ile bunların sınırları ve iflâsın ertelenmesine ilişkin talep 166 ncı maddenin ikinci fıkrasındaki usul ile mahkeme tarafından ilân ve ticaret siciline tescil ettirilir. Mahkeme bu arada erteleme talebini karara bağlar.

İflâs ertelenmişse kayyım her üç ayda bir şirketin projeye uygun olarak iyileştirme gösterip göstermediğini mahkemeye

rapor eder, mahkeme bu rapor üzerine veya gerek gördüğünde alacağı bilirkişi raporuna göre, erteleme istemini değerlendirir ve iyileştirmenin mümkün olamayacağı kanaatine varırsa erteleme kararını kaldırır.”

O SEKTÖRE AİT TEKNİK BİLGİSİ OLAN BİLİRKİŞİLERDEN FAYDALANILMALI

Madde içeriğinde ilk dikkati çeken ve alacaklılar bakımından kanaatimce en kritik olan nokta Mahkemenin iflas erteleme isteyeninin mal varlığının korunması için önlem almasına yönelik hükümdür. İşte bu genel ifade ile maddeye geçirilmiş hüküm işin sonunda alacaklıların mevcut durumdan daha kötü durumda olup olmasını sağlayacak olan hükümdür. Her somut olayda Mahkemenin durumu doğru tespit etmesi ve mevcut mal varlığı

ğının korunmasını sağlayıcı tedbirlerin neler olacağına hataya düşmemesi çok önemlidir. Her sektörün, her borçlunun her durumun kendisine ait özellikleri olacağından bu tedbirlerin somut olayda işlerliğinin sağlanması için o sektöre ait teknik bilgisi olan bilirkişilerden faydalanılmasının doğru olacağı kanaatindeyim. Ancak mutlaka dikkat edilmesi gerektiğini düşündüğüm husus ise alacaklıların bu noktadaki yapabilecekleridir. Bir çok durumda borçlunun fiili durumu, sektörün özellikleri, riskler gibi bir çok bilgiye aslında alacaklı sahiptir. Bu itibarla alacaklıların bu aşamada davaya müdahil olarak tedbirlerin neler olduğunun takibi ile gerekirse bu yönde Mahkemeye beyanda bulunmasının ve hatta iyileştirme projesi hakkındaki fikirlerini de sunmasının faydalı olacağı kanaatindeyim.

Erteleme kararı verilmesi halinde neler olacağını incelersek;

ERTELEME KARARI ÜZERİNE BORÇLU ALEYHİNE YAPILAN TAKİPLER DE DAHİL OLMAK ÜZERE HİÇBİR TAKİP YAPILMAZ VE EVVELCE BAŞLAMIŞ TAKİPLER DURUR

MADDE 179/b - (Ek: 4949 - 17.7.2003 / m.50) Erteleme kararı üzerine borçlu aleyhine 6183 sayılı Kanuna göre yapılan takipler de dahil olmak üzere hiçbir takip yapılamaz ve evvelce başlamış takipler durur; bir takip muamelesi ile kesilebilen zamanaşımı ve hak düşüren müddetler işlemez.

Erteleme sırasında taşınır, taşınmaz veya ticari işletme rehniyle temin edilmiş alacaklar nedeniyle rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip başlatılabilir veya başlamış olan takiple devam edilebilir; ancak bu takip nedeniyle muha-

faza tedbirleri alınamaz ve rehinli malın satışı gerçekleştirilemez. Bu durumda erteleme süresince işleyecek olup mevcut rehinle karşılanamayacak faizler teminatlandırılmak zorundadır.

206 ncı maddenin birincisi sırasında yazılı alacaklar için haciz yoluyla takip yapılabilir. (MADDE 206 - (Değişik: 3890 - 3.7.1940) Alacakları rehinli olan alacaklıların satış tutarı üzerinde, gümrük resmi ve akar vergisi gibi Devlet tekliflerinden muayyen eşya ve akardan alınması lâzım gelen resim ve vergi o akar veya eşya bedelinden istifa olunduktan sonra rüçhan hakları vardır.)

ERTELEME SÜRESİ EN FAZLA BİR YILDIR

(Değişik 4. fıkra: 5092 - 12.2.2004 / m.4) Erteleme süresi azami bir yıldır. Bu süre kayyımın verdiği raporlar dikkate alınarak mahkemece uygun görülecek süreler ile uzatılabilir; ancak uzatma süreleri toplamı dört yılı geçemez. Kayyım, mahkemenin belirleyeceği sürelerde iflası ertelenenin faaliyetleri ve işletmenin durumu konusunda düzenli olarak mahkemeye rapor verir.

İflasın ertelenmesi talebinin reddi ya da erteleme süresi sonunda iyileşmenin mümkün olmadığına tespiti üzerine mahkeme, şirketin veya kooperatifin iflasına karar verir. Erteleme süresi dolmamakla birlikte, mahkeme kayyımın verdiği raporlardan şirketin veya kooperatifin mali durumunun iyileştiril-

mesinin mümkün olmadığı kanaatine varırsa, erteleme kararını kaldırarak şirketin veya kooperatifin iflasına karar verebilir.

OLUMSUZ ÖRNEKLERİN ÇOĞALMASI ERTELEME UYGULAMASINA BAKIŞ AÇISINI SON DERECE KÖTÜ ETKİLEMİŞ DURUMDADIR

Kısaca alacaklı bakımından görünümü değerlendirecek olursak erteleme kararı müddetince cebri icra yoluyla borçludan herhangi bir tahsilat yapma imkanı olmayacağını söyleyebiliriz. Her şey öngörüldüğü gibi giderse borçlunun çalışabilmek ve durumunu düzeltmek için istediği imkanı elde etmesi karşılığında nihayetinde alacaklıların geçte olsa alacağına kavuşmasını beklemek hata olmayacaktır. Ancak erteleme kararı verilmesi ile hiç verilmemesi arasında borçlunun durumunu kötüleştirebilecek ihtimaller ise borçlunun erteleme kararına rağmen durumunun düzelmemesi ve iflasına karar verilmesi durumunda ortaya çıkabilecektir. Eğer yukarıda bahsettiğimiz malvarlığının korunmasına yönelik tedbirler yeterli değilse veya bunlar yeterli olsa bile borçlunun ticaret hayatına devam edebilmesini ve iyileştirme projesini uygulayabilmesini teminen bazı stoklarını kullanması ve varlığının bir kısmını işlerinin devamı için sarfetmiş olması ve dışarıdan bir sermaye katkısı sağlanmamış olması halinde alacaklılarının durumu ilk anda iflas kararı verilmesi halinden

daha olumsuz olacaktır. İşte alacaklıların hakkaniyet duygularını en çok etkileyen noktada bu olmaktadır. Erteleme kararı öncesi belki de borçlunun bazı mal ve haklarını haczetme imkanına sahip olan ve alacağını veya bir kısmını buradan tahsil etme imkanı bulunan alacaklı artık iflas etmiş bir borçlu ile karşı karşıya kaldığı gibi ilk anda mevcut olan bu varlık ve haklarda artık olmayacaktır. Olumsuz örneklerin çoğalması erteleme uygulamasına bakış açısını son derece kötü etkilemiş durumdadır. Durumu suiistimal eden borçlular hakkında şartları mevcutsa hileli iflas, alacaklıdan mal kaçırma, dolandırıcılık gibi nedenlere dayanılarak şikayette bulunulabilecektir ancak verilecek hiçbir cezanın keyifle yapılan bir ticaret sonunda yapılan tahsilatın yerine geçemeyeceği ortadadır. Bu itibarla aslen bu imkanın milli serve-

ti korumaya ve bir çok insana iş imkanı sağlayan kuruluşları ayakta tutmaya yönelik olduğunun bilincinde davranılması çok önemlidir. Evet bir dönem alacağını almaktan mahrum kalan alacaklı tabiki bundan ötürü rahatsızlık duyacaktır ancak bu rahatsızlık sonunda borçlunun iflas etmesinden duyacağı rahatsızlıkla kıyaslanamaz. Sonuç olarak bu tedbire ihtiyaç duyan tacirlerin keskin bir bıçak üzerinde yürüdüklerinin farkında olması, yasanın ve ticari ahlakın gerektirdiği özeni en üst seviyede göstermeleri uygulamanın amacına uygun kullanımının şartlarındandır kanaatindeyim.

Ayrıca ertelemenin toplamda beş yıl gibi uzun bir süreye yayılabilecek olmasının da değerlendirilerek borçlunun mutlaka bu süre içinde borçlarını ödemesi gerektiği, erteleme süresi sonuna kadar alacaklıları hiçbir tahsilat yap-

maksızın beklemeye mahkum edilmemesi gerektiği kanaatindeyim.

Hepinize keyifli ve hayırlı işler diler, bu vesile ile sizin ve ÇSD ailesinin yeni yılını kutlarım.

“

Durumu suiistimal eden borçlular hakkında şartları mevcutsa hileli iflas, alacaklıdan mal kaçırma, dolandırıcılık gibi nedenlere dayanılarak şikayette bulunulabilecektir ancak verilecek hiçbir cezanın keyifle yapılan bir ticaret sonunda yapılan tahsilatın yerine geçemeyeceği ortadadır”